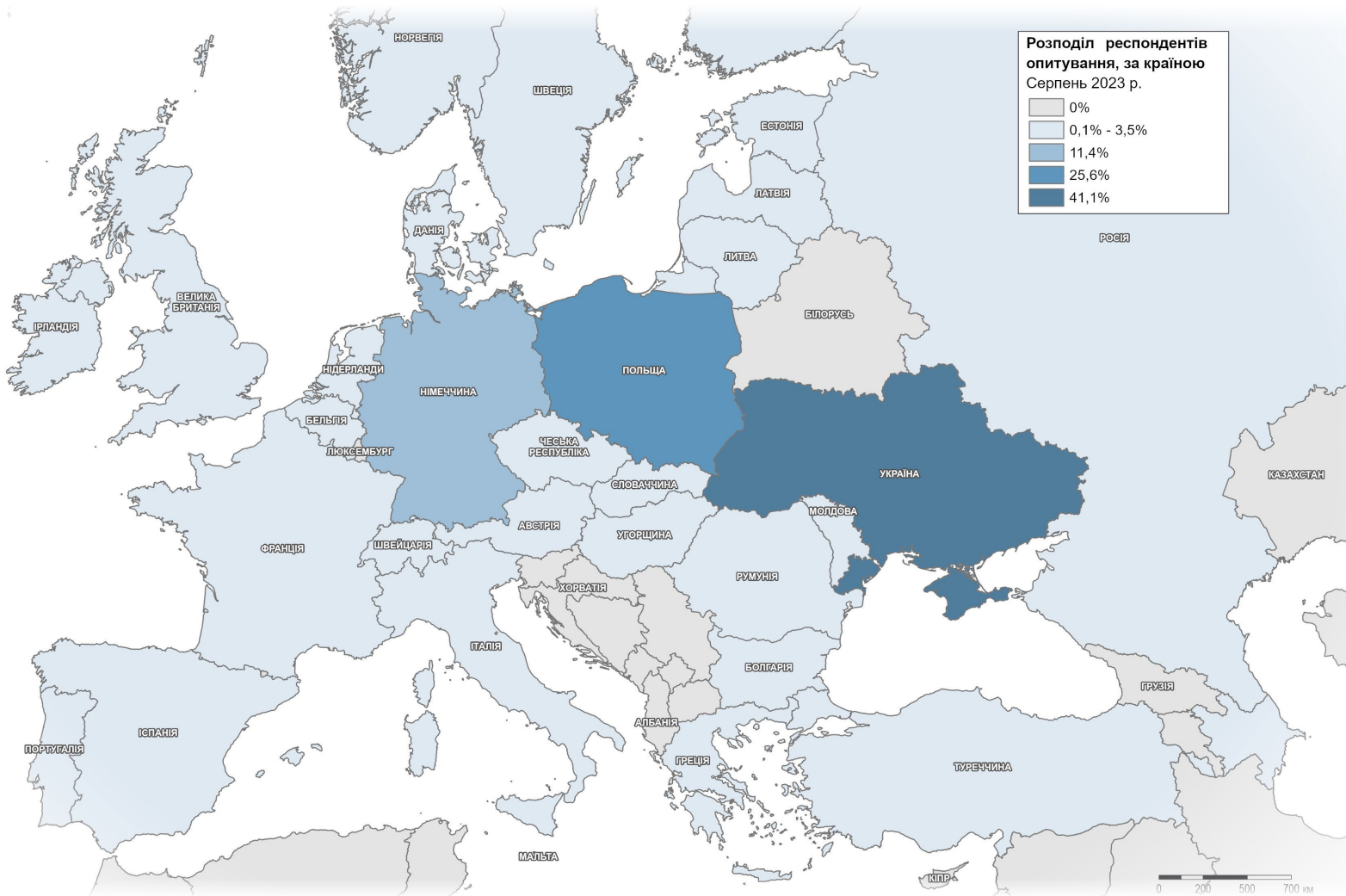

Україна: лонгitudне дослідження

Раунд 16

Серпень 2023 року

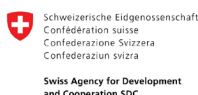

ПРО ДОСЛІДЖЕННЯ

3 березня 2022 року організація IMPACT Initiatives проводить щомісячне опитування людей, які виїхали з України через ескалацію бойових дій, з метою вивчення тенденцій їхнього переміщення, потреб, шляхів інтеграції, намірів повернутися та змін цих параметрів з часом. Респондентів було спершу визначено за допомогою зручної вибірки з числа осіб, які перетинали кордон з Україною та були опитані у період з 28 лютого 2022 року у Польщі, Словаччині, Угорщині, Румунії та Молдові у пунктах пропуску, центрах транзитного переміщення та тимчасового перебування в рамках спільної ініціативи з УВКБ ООН. А з жовтня 2022 стали залучатися різні джерела отримання згоди, і наявна вибірка доповнювалася шляхом проведення кампаній з поширення інформації у системі обміну повідомленнями «Вайбер» та мережі «Фейсбук». Після надання згоди респондентами їх долучали до вибірки фахівці IMPACT, які проводять щомісячне телефонне опитування з тією самою групою учасників. Хоча отримані результати не є статично репрезентативними, триангуляція з іншими джерелами даних свідчить, що наша вибірка значною мірою перекується з іншими доступними джерелами даних по цільових групах населення з точки зору як географічного розподілу, так і соціально-економічного становища.

Даний звіт було підготовано на основі 5 598 телефонних інтерв'ю, проведених дистанційно у період з 10 серпня по 10 вересня 2023 року в рамках раунду 16 лонгitudного дослідження українців, переміщених внаслідок повномасштабної війни. Результати раунду 15, який охоплював період з 12 липня по 3 серпня 2023 року, слугували базою для порівняння. У контексті тривалої війни в Україні цей інформаційний бюлетень представляє короткий огляд оновлених даних щодо досвіду та становища переміщених українців, які залишилися за кордоном або повернулися в Україну, і змін, що відбулися з попереднього місяця. З метою кращого розуміння ситуації, характерної для біженців та осіб, які повернулися з-за кордону, і відмінностей між ними нижченаведений аналіз дослідження було поділено на дві частини, в яких розглядається становище респондентів за кордоном та тих, які повернулися в Україну.

Раунд 16 лонгitudного дослідження було проведено за фінансової підтримки Червоного Хреста в Україні та Німеччині, Міжнародної Федерації Червоного Хреста та Агентства США з міжнародного розвитку.

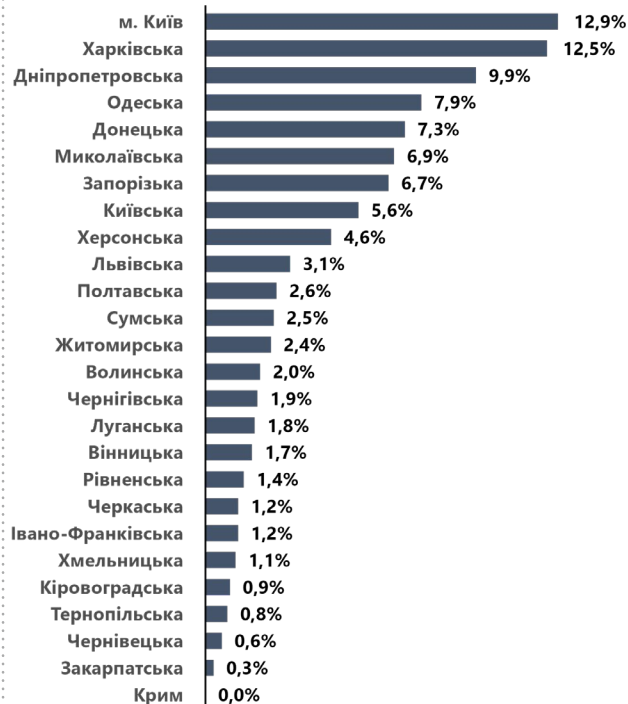
1. ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПРОФІЛЬ ВИБІРКИ

В останні 5 днів лютого 2022 року, місяця початку повномасштабного вторгнення, з України виїхало 13,3% респондентів, а понад половину респондентів вибірки (52,8%) перемістилися у березні 2022 року. Загалом 90% усіх опитаних у раунді 16 залишили країну у період з кінця лютого по травень 2022 року.

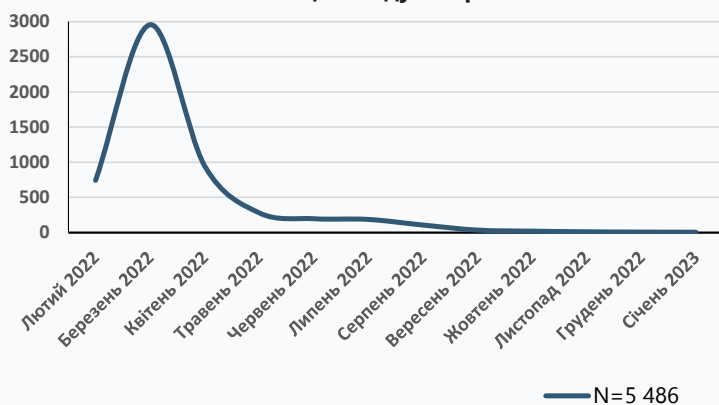
Більшість респондентів виїхала з територій, що безпосередньо постраждали внаслідок війни, а саме з Харківської області (13,9%), м. Київ (12,8%), Донецької (8,3%), Запорізької (7,6%), Миколаївської (6,2%), Херсонської (6,0%) та Київської (5,3%) областей. З інших областей з високою щільністю населення, таких як Одеська (7,8%) та Дніпропетровська (8,8%) області, також виїхала велика кількість людей.

Розподіл респондентів, за областю постійного проживання

Серпень 2023 (N=5 598)

Місяць виїзду з України

2. СТАНОВИЩЕ БІЖЕНЦІВ

2.1. ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПРОФІЛЬ

У серпні 56,5% домогосподарств біженців склалися з 2-3 осіб. Діти входили до складу майже 69% усіх опитаних домогосподарств, а більшість з цих домогосподарств мала одного або двох дітей.

Приблизно 96% ДГ зберегли ту саму кількість членів та структуру, як і раніше. З решти 3,8%, що дорівнює 243 домогосподарствам, більшість стикнулася з переміщенням членів свого ДГ до України або поза її межі. Слід зазначити, що частка домогосподарств з членами сім'ї, які повернулися в Україну, збільшилася, тоді як домогосподарств, які возз'єдналися з членами своєї сім'ї в інших країнах, було менше.

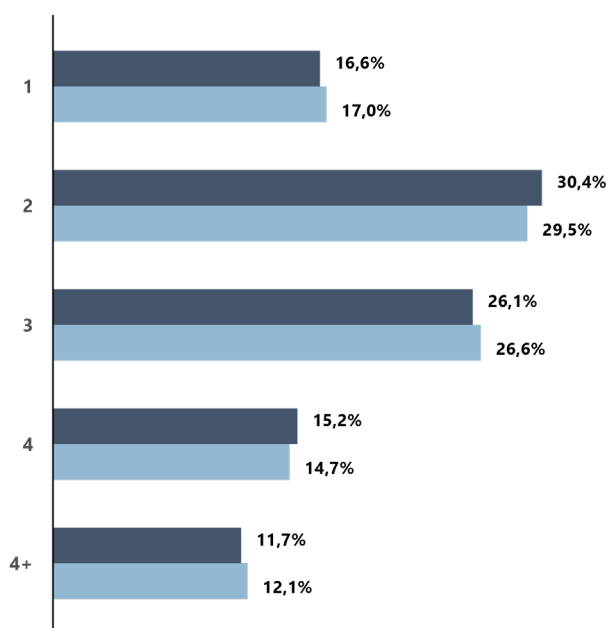

2,8 – середня кількість осіб у ДГ

1,2 – середня кількість дітей

Розмір домогосподарств опитаних біженців

Раунд ■ Серпень 2023 (N=3 299) ■ Липень 2023 (N=3 286)

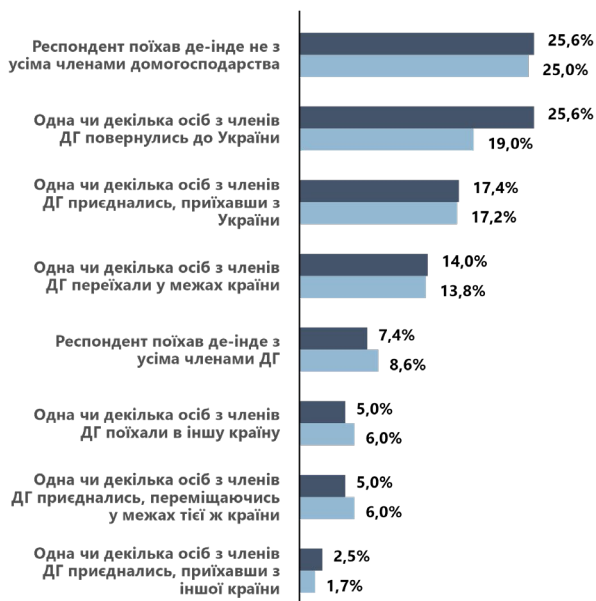

Зміни складу домогосподарств біженців

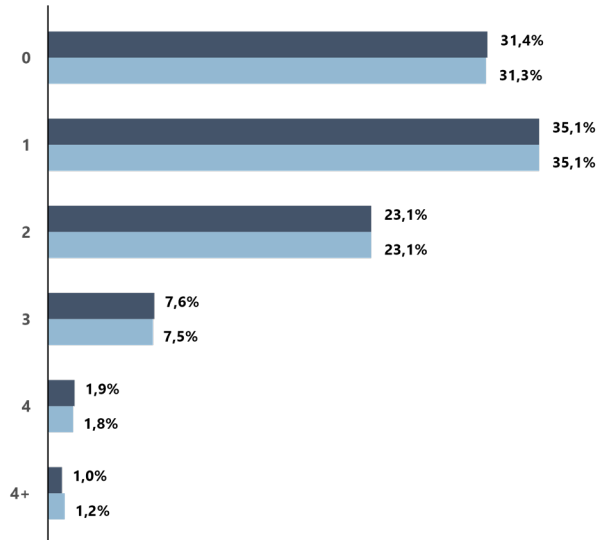
Причини змін складу домогосподарств біженців

Раунд ■ Серпень 2023 (N=121) ■ Липень 2023 (N=116)

Кількість дітей у домогосподарствах біженців

Раунд ■ Серпень 2023 (N=3 299) ■ Липень 2023 (N=3 286)

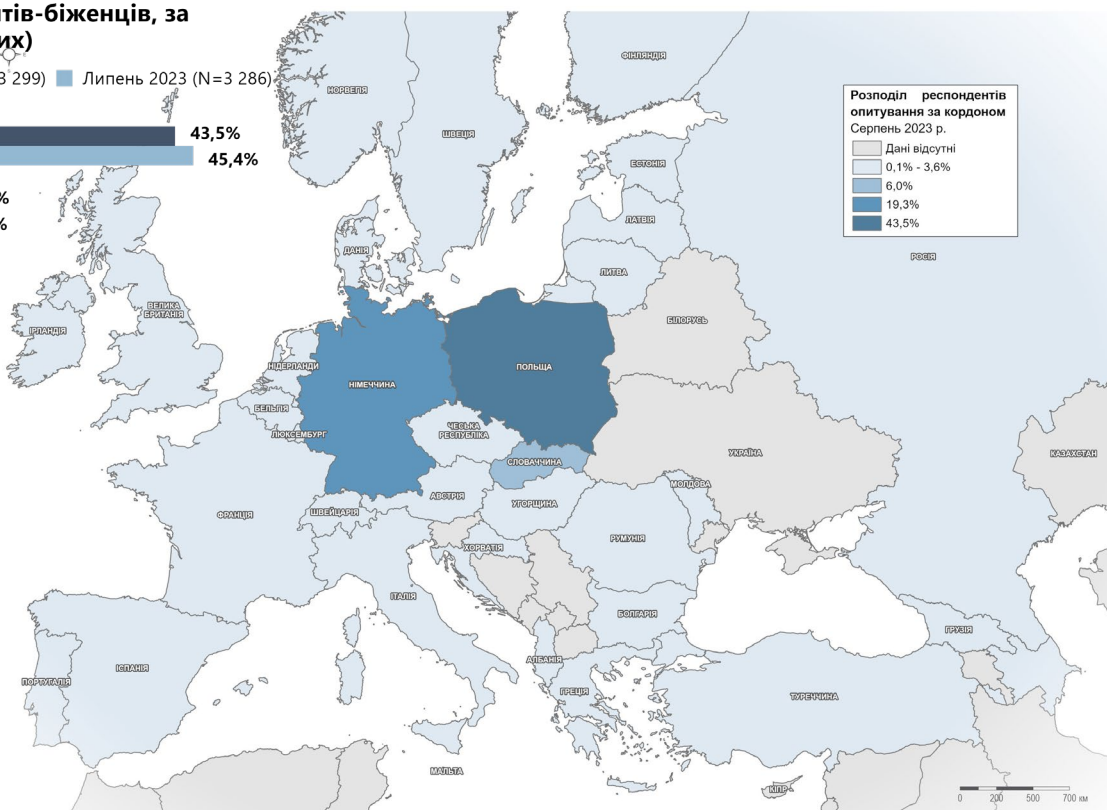
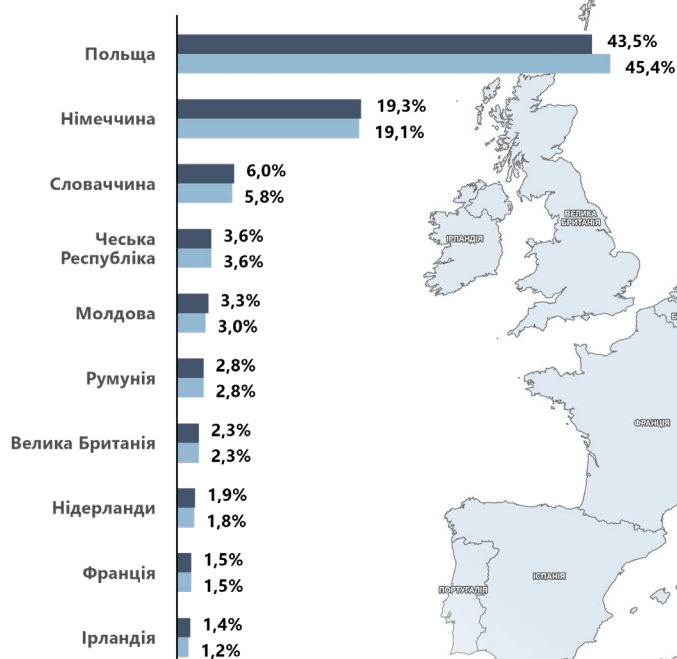

2.2. ГЕОГРАФІЧНИЙ РОЗПОДІЛ

У серпні Польща та Німеччина продовжували залишатися основними приймаючими країнами, розмістивши 43,5% і 19,3% респондентів відповідно. У інших країнах була відчутно нижча частка респондентів. Усі найпопулярніші 10 країн, які надали притулок українцям, розташовані в Європі, а 4 з них – Польща, Словаччина, Молдова та Румунія – межують з Україною. Приблизно 55,6% усіх респондентів у приймаючих країнах знаходяться у цих сусідніх державах.

Розподіл респондентів-біженців, за країною (10 основних)

Раунд ■ Серпень 2023 (N=3 299) ■ Липень 2023 (N=3 286)

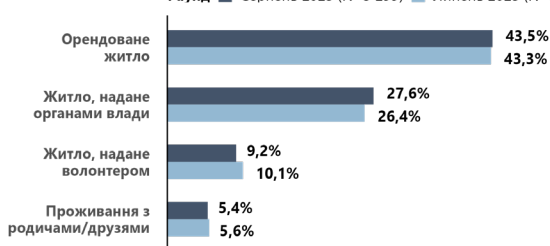

2.3. ЖИТЛО

Станом на серпень 2023 року, 18-ий місяць з початку повномасштабного вторгнення, 43,5% респондентів, які перебували за кордоном, проживали в орендованих помешканнях. Протягом попередніх раундів дослідження фіксувалося постійне зростання кількості респондентів, які винаймали житло, 96,6% з яких сплачували орендну плату у повному обсязі станом на серпень. Наступним найбільш поширеним типом житла було державне житло, у якому проживало 27,6% респондентів. У цій категорії майже 55,8% переміщених осіб нічого не сплачували, водночас 23,1% сплачували лише за комунальні послуги або за пільговими тарифами. Хоч частка тих, хто проживав у помешканнях, наданих волонтерами, зменшилася з часом, але таке житло й надалі входило до трійки основних типів житла серед біженців, становлячи 9,2%.

Житло біженців (топ 4)

Раунд ■ Серпень 2023 (N=3 299) ■ Липень 2023 (N=3 285)

Серед цієї групи респондентів приблизно 66% проживали безкоштовно, 27,5% сплачували за зниженою вартістю або лише за комунальні послуги, а 4,6% отримували певний вид державної підтримки. З тих домогосподарств, які перебували у місцях тимчасового проживання або помешканнях, наданих НУО, більшість не платила за своє проживання.

Загалом 45,7% респондентів за кордоном сплачували орендну плату у повному обсязі незалежно від типу їхнього житла; трохи менша кількість ДГ (33,8%) не мала жодних витрат, пов'язаних з житлом. Майже 13,2% біженців сплачували лише за комунальні послуги або за зниженою вартістю, а 7,2% отримували певний вид державної допомоги на часткову компенсацію вартості проживання.

Орендна плата для біженців

Раунд ■ Серпень 2023 (N=3 299) ■ Липень 2023 (N=3 286)

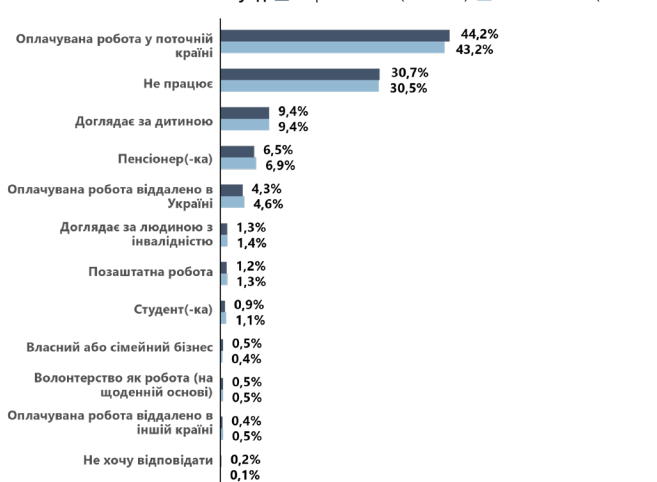

2.4. ЗАЙНЯТИСТЬ

Частка біженців, які працювали на оплачуваній щоденній роботі у приймаючій країні, зросла на 1 відсотковий пункт з 43,2% у липні до 44,2% у серпні. Тим не менш, кількість безробітних респондентів також дещо збільшилася та склала 30,7% у серпні. Частка опитаних, які назвали своїм основним видом зайнятості догляд за дитиною, залишилася майже незмінною порівняно з попереднім раундом та була на рівні 9,4% у серпні. Показники інших видів щоденної роботи, зокрема віддаленої роботи, ведення власного бізнесу та позаштатної роботи, зазнали незначних коливань та становили 6,4% зайнятості у серпні. Серед цієї підгрупи, 4,3% опитаних працювали віддалено в Україні. Крім того, 6,5% респондентів назвали себе пенсіонерами, а 1,3% – опікунами для людини з інвалідністю.

Тип зайнятості біженців

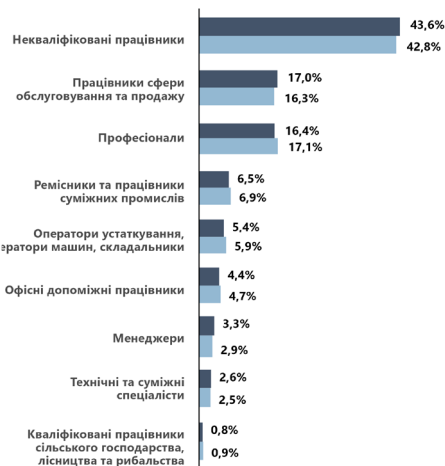
Раунд ■ Серпень 2023 (N=3 299) ■ Липень 2023 (N=3 286)

Згідно з Міжнародної стандартної класифікації професій (ISCO-08)², було встановлено, що категорії зайнятості залишалися відносно стабільними протягом обох раундів опитування. У серпні найбільшу працевлаштовану групу склали некваліфіковані працівники, становлячи 43,6%. До другої за чисельністю групи (17%) входили працівники сфери обслуговування та продажу, за якими йшли професіонали (16,4%). Отримані результати відрізняються від даних раунду 15, згідно з якими до другої найбільшої категорії належали професіонали, а до третьої – працівники сфери обслуговування та продажу. Найменш представлені професії включали кваліфікованих працівників сільського господарства, лісництва та рибальства (0,8%), технічних і суміжних спеціалістів (2,6%), а також менеджерів (3,3%).

Поточна категорія професії біженців

Раунд ■ Серпень 2023 (N=1 595) ■ Липень 2023 (N=1 587)

2.5. ПОТРЕБИ ТА ДОПОМОГА

Станом на серпень частка респондентів, у яких немає нагальних потреб, зросла на 5,3 відсоткових пункти з 43,5% у липні до 48,8% у серпні. Фінансові ресурси, медичне обслуговування/товари та матеріальна допомога залишалися трьома основними потребами. Незначні зміни спостерігалися у наступних потребах: зниження потреби у житлі та возз'єднанні з сім'єю на 2,5 відсоткових пункти і на 2 відсоткових пункти – у готівкових коштах; у матеріальній допомозі – збільшення на 0,8, а у продуктах харчування – зменшення на 1,2. Під час аналізу даних по 6 країнах, які станом на серпень прийняли найбільшу кількість українських біженців, було виявлено, що у Німеччині була найбільша частка респондентів, які зазначили відсутність нагальних потреб (59,2%), тоді як у Румунії ця частка була найнижчою (34,8%).

У більш широкому контексті ДГ, у складі яких є вагітні або жінки, які годують, мали на 9 відсоткових пункти більше незадоволених потреб порівняно із загальним середнім показником серед домогосподарств біженців. Для домогосподарств з особами з інвалідністю ця різниця становила 5,6, а для ДГ з дітьми – 0,7. Натомість респонденти віком старше 65 років відзначили на 7,8 відсоткових пункти менше нагальних потреб.

10 основних нагальних незадоволених потреб біженців

Раунд ■ Серпень 2023 (N=3 299) ■ Липень 2023 (N=3 286)

Нагальні потреби біженців, за 6 основними країнами перебування (раунд 16, травень 2023 р.)

НАГАЛЬНІ ПОТРЕБИ	ПОЛЬЩА	НІМЕЧЧИНА	СЛОВАЧЧИНА	ЧЕХІЯ	МОЛДОВА	РУМУНІЯ
ГРОШІ	37,0%	16,5%	29,4%	33,3%	36,7%	50,0%
МЕДИЧНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ/ МЕДИЧНІ ТОВАРИ	12,7%	7,4%	10,2%	12,5%	14,7%	13,0%
МАТЕРІАЛЬНА ДОПОМОГА	10,3%	4,7%	9,1%	5,8%	15,6%	13,0%
ЖИТЛО	7,7%	6,7%	5,6%	9,2%	4,6%	12,0%
ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ	7,2%	4,2%	7,1%	10,0%	2,8%	6,5%
ВОЗЗ'ЄДНАННЯ З СІМ'ЄЮ	4,5%	5,3%	5,1%	1,7%	3,7%	2,2%
ПРОДУКТИ ХАРЧУВАННЯ	3,6%	1,1%	3,0%	5,0%	10,1%	5,4%
ВИВЧЕННЯ МОВИ	2,4%	4,7%	2,5%	0,8%	0,9%	2,2%
ВІЗА/ДОКУМЕНТИ	2,0%	3,3%	1,5%	2,5%	1,8%	1,1%
ДОСТУП ДО ШКІЛ/ ДИТЯЧИХ САДКІВ	1,5%	2,2%	2,5%	1,7%	0,9%	0,0%
ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПОСЛУГИ	1,0%	1,3%	0,0%	0,0%	0,9%	0,0%
КОНСУЛЬТАЦІЯ ОФІЦІЙНИХ ПРЕДСТАВНИКІВ, ЮРИСТІВ	0,8%	1,1%	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%
ОСВІТА	0,6%	0,6%	1,0%	1,7%	0,9%	0,0%
ПСИХОСОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА	0,6%	1,3%	1,5%	1,7%	0,0%	1,1%
ТРАНСПОРТ	0,3%	1,6%	0,0%	0,0%	1,8%	0,0%
ІНШЕ	0,3%	0,2%	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%
РЕМОНТ ПОШКОДЖЕНОГО БУДИНКУ/ КВАРТИРИ	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	1,8%	0,0%
ПОСТАЧАННЯ КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ	0,1%	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
НЕ МОЖУ ЗВ'ЯЗАТИСЯ ЗІ СВОЄЮ СІМ'ЄЮ	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
РОЗМІР ВИБІРКИ	N=1 434	N=638	N=197	N=120	N=109	N=92

Shaping practices
Influencing policies
Impacting lives

Нагальні потреби біженців, за різними групами населення (раунд 16, серпень 2023 р.)

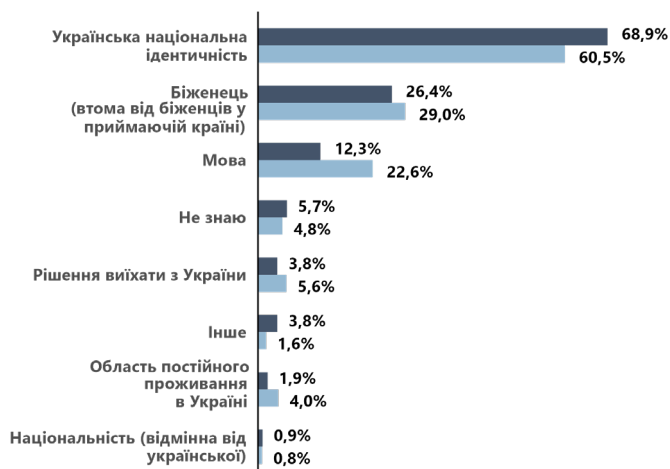
НАГАЛЬНІ ПОТРЕБИ	ДГ З ДІТЬМИ	ДГ З ЛЮДЬМИ З ІНВАЛІДНІСТЮ	ЛІТНІ ЛЮДИ ВІКОМ ВІД 65 РОКІВ	ДГ З ВАГІТНИМИ АБО ГОДУЮЧИМИ ЖІНКАМИ
ГРОШІ	30,4%	32,9%	27,7%	31,0%
МАТЕРІАЛЬНА ДОПОМОГА	9,5%	10,5%	7,5%	13,3%
МЕДИЧНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ/ МЕДИЧНІ ТОВАРИ	9,5%	17,5%	15,7%	14,2%
ЖИТЛО	7,7%	5,5%	3,1%	7,1%
ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ	6,7%	6,2%	1,9%	7,1%
ВОЗЗ'ЄДНАННЯ З СІМ'ЄЮ	4,8%	3,9%	3,1%	6,2%
ПРОДУКТИ ХАРЧУВАННЯ	3,0%	3,3%	3,8%	3,5%
ВИВЧЕННЯ МОВИ	3,0%	2,9%	0,6%	3,5%
ВІЗА/ДОКУМЕНТИ	2,5%	2,9%	1,3%	5,3%
ДОСТУП ДО ШКІЛ/ ДИТЯЧИХ САДКІВ	2,3%	1,1%	0,6%	4,4%
ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПОСЛУГИ	1,0%	0,9%	1,3%	1,8%
ОСВІТА	0,9%	0,7%	0,0%	0,0%
ПСИХОСОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА	0,8%	1,5%	1,3%	0,0%
КОНСУЛЬТАЦІЯ ОФІЦІЙНИХ ПРЕДСТАВНИКІВ, ЮРИСТІВ	0,7%	1,8%	0,0%	1,8%
ТРАНСПОРТ	0,6%	0,7%	0,6%	0,9%
ІНШЕ	0,2%	0,6%	0,0%	1,8%
РЕМОНТ ПОШКОДЖЕНОГО БУДИНКУ/ КВАРТИРИ	0,1%	0,4%	0,0%	0,0%
НЕ МОЖУ ЗВ'ЯЗАТИСЯ ЗІ СВОЄЮ СІМ'ЄЮ	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ПОСТАЧАННЯ КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
РОЗМІР ВИБІРКИ	N=2 264	N=544	N=159	N=113

2.6. ІНТЕГРАЦІЯ

У серпні лише 3,2% опитаних домогосподарств повідомили про випадки дискримінації, що трохи менше порівняно з попереднім раундом. Основними згадуваними причинами дискримінації були українська національна ідентичність (68,9%) або відчуття «втоми від біженців у приймаючій країні» (26,4%). Слід відзначити, що показники щодо дискримінації за ознакою мови суттєво знизилися з 22,6% у липні до 12,3% у серпні. Така тенденція співпадає із загальною серед біженців динамікою покращення рівня володіння мови приймаючої країни протягом раундів опитування. У межах двох останніх раундів відсоток тих, хто оцінив свій рівень володіння мовою як низький, зменшився на 0,9 відсоткових пункти, а тих, хто визначив його як середній, – збільшився на 0,5. У серпні найбільша частина відповідей стосувалася низького рівня володіння мовою (35,2%), а друга значна частина відповідей – середнього (34,8%). Водночас приблизно 31,9% респондентів відвідували мовні курси на період проведення даного раунду опитування. З них найвища частка відвідування спостерігалася у Німеччині (62,5%), а у Молдові вона була найнижчою (9,2%).

Причини дискримінації біженців

Раунд ■ Серпень 2023 (N=106) ■ Липень 2023 (N=124)

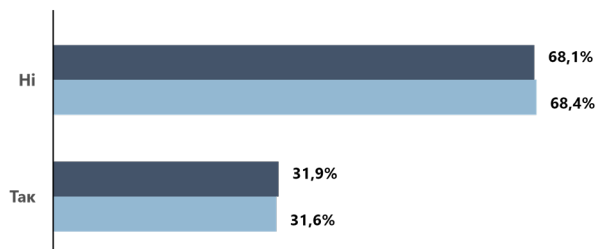
Дискримінація біженців

Раунд ■ Серпень 2023 (N=3 299) ■ Липень 2023 (N=3 286)

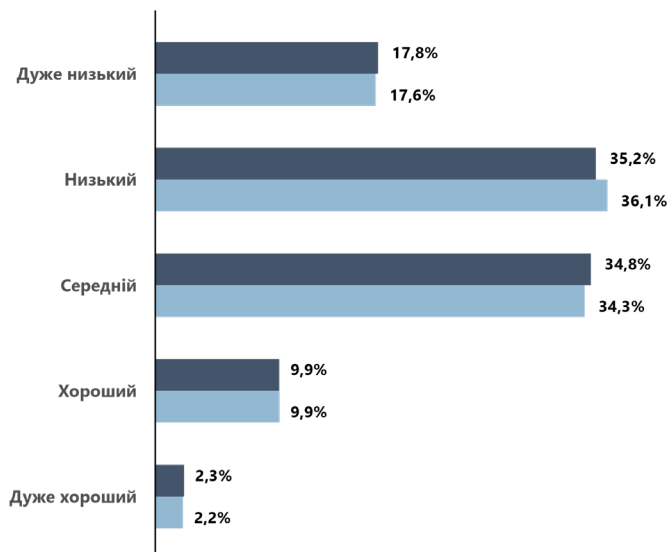
Відвідування мовних курсів біженцями на час проведення опитування

Раунд ■ Серпень 2023 (N=3 299) ■ Липень 2023 (N=3 286)

Рівень володіння мовою серед біженців

Раунд ■ Серпень 2023 (N=3 297) ■ Липень 2023 (N=3 283)

Рівень володіння мовою, за 6 основними країнами проживання біженців (раунд 16, серпень 2023 р.)

РІВЕНЬ ВОЛОДІННЯ МОВОЮ	ПОЛЬЩА	НІМЕЧЧИНА	СЛОВАЧЧИНА	ЧЕХІЯ	МОЛДОВА	РУМУНІЯ
ДУЖЕ НИЗЬКИЙ	8,8%	24,6%	12,7%	19,2%	38,5%	39,1%
НИЗЬКИЙ	32,3%	40,8%	31,5%	35,8%	29,4%	44,6%
СЕРЕДНІЙ	44,5%	27,4%	41,1%	40,0%	10,1%	13,0%
ХОРОШИЙ	12,3%	6,1%	14,2%	3,3%	12,8%	0,0%
ДУЖЕ ХОРОШИЙ	2,1%	1,1%	0,5%	1,7%	9,2%	3,3%
РОЗМІР ВИБІРКИ	N=1 432	N=638	N=197	N=120	N=109	N=92

Відвідування мовних курсів у 6 основних країнах проживання біженців на час збору даних (раунд 16, серпень 2023 р.)

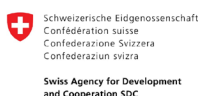
ВІДВІДУВАННЯ МОВНИХ КУРСІВ	ПОЛЬЩА	НІМЕЧЧИНА	СЛОВАЧЧИНА	ЧЕХІЯ	МОЛДОВА	РУМУНІЯ
НІ	80,5%	37,5%	83,8%	76,7%	90,8%	81,5%
ТАК	19,5%	62,5%	16,2%	23,3%	9,2%	18,5%
РОЗМІР ВИБІРКИ	N=1 432	N=638	N=197	N=120	N=109	N=92

2.7 ДОХІД

Станом на серпень 2023 року медіанний дохід середньостатистичного домогосподарства біженців з 2,8 осіб становив 865 євро, а середній дохід складав 1 005 євро. Серед 6 основних країн, що прийняли найбільшу кількість біженців, перше місце посідала Німеччина з найвищими середнім та медіанним доходами у розмірі 1 306 і 1 170 євро відповідно. На другому місці була Чеська Республіка з середнім доходом у 904 євро та медіанним доходом у 843 євро. На протилежному кінці діапазону домогосподарства у Молдові та Румунії мали найнижчий рівень доходів. За даними щодо медіанних доходів у серпні, домогосподарства у Румунії заробляли 594 євро, а у Молдові – 379 євро.

Щомісячний дохід домогосподарств біженців, у євро

Раунд ■ Серпень 2023 (N=2 331) ■ Липень 2023 (N=2 171)

Shaping practices
Influencing policies
Impacting lives

Щомісячний дохід домогосподарств у 6 основних країнах проживання біженців, у євро (раунд 16, серпень 2023 р.)

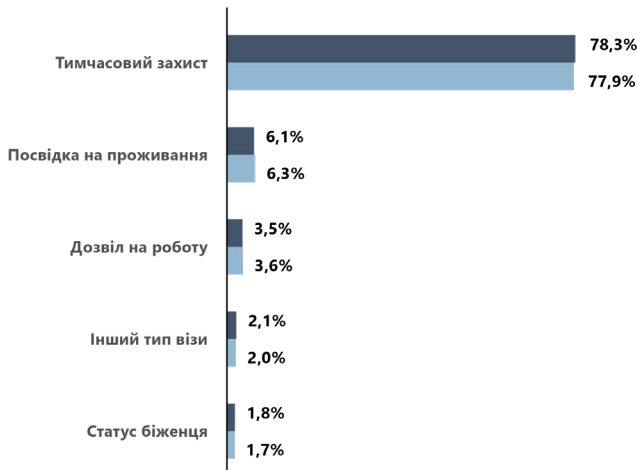
ЩОМІСЯЧНИЙ ДОХІД ДОМОГОСПОДАРСТВ	НІМЕЧЧИНА	ЧЕХІЯ	ПОЛЬЩА	СЛОВАЧЧИНА	РУМУНІЯ	МОЛДОВА
МЕДІАННИЙ	1 306	904	811	747	735	470
СЕРЕДНІЙ	1 170	843	757	700	594	379
РОЗМІР ВИБІРКИ	530	79	1 043	120	33	70

2.8 ДОКУМЕНТУВАННЯ

Майже усі біженці (97,6%) оформили додаткові документи для продовження терміну свого перебування за кордоном. Станом на серпень 2023 року тимчасовий захист отримала переважна більшість з них, а саме 78,3% осіб. Менша частка українців (6,1%) мала різноманітні види дозволів на проживання, а 3,5% мали робочу візу чи дозвіл на працевлаштування, який надавав змогу перебувати у країні. Водночас 1,8% осіб отримали офіційний статус біженця.

Тип документів серед біженців (топ 6)

Раунд ■ Серпень 2023 (N=3 198) ■ Липень 2023 (N=3 186)

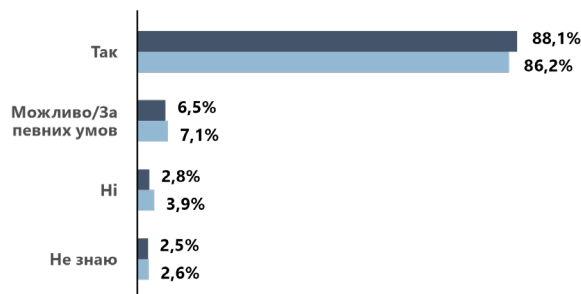

2.9 НАМІРИ

Щодо майбутніх намірів, то переважна більшість (88,1%) планували залишатися у поточному місці перебування щонайменше протягом трьох наступних місяців. Частка респондентів, які не впевнені у своїх майбутніх планах і відповідали «Можливо/За певних умов» чи «Не знаю», залишається на рівні близько 9%. Якщо аналізувати довгострокові плани, переважна більшість опитаних (70,1%) висловила бажання зрештою повернутися в Україну. Натомість 19,5% біженців ще не визначилися, а 10,2% остаточно вирішили не повертатися. Під час серпневого раунду опитування значна більшість (84,2%) респондентів зазначили, що вони не очікують прибуття до них за кордон інших членів своєї сім'ї або близьких родичів. Приблизно 10% опитаних розглядали цей варіант, а 5,6% вже мали плани щодо возз'єднання з сім'єю за кордоном.

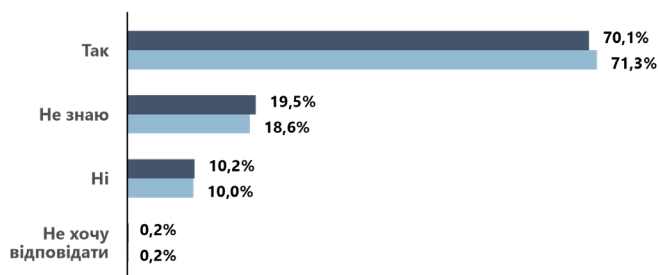
Наміри біженців залишатися у нинішньому місці протягом наступних 3 місяців

Раунд ■ Серпень 2023 (N=3 299) ■ Липень 2023 (N=3 286)

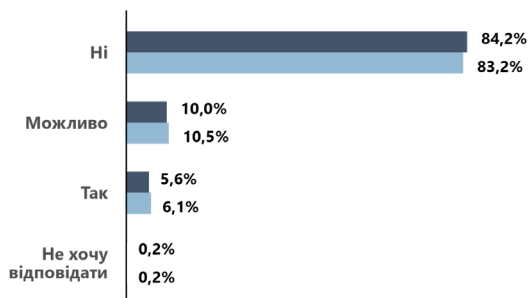
Наміри біженців повернутися в Україну будь-коли у майбутньому

Раунд ■ Серпень 2023 (N=3 299) ■ Липень 2023 (N=3 286)

Наміри членів сім'ї в Україні доєднатися у майбутньому до біженців у країні їхнього нинішнього перебування

Раунд ■ Серпень 2023 (N=3 299) ■ Липень 2023 (N=3 286)

3. СТАНОВИЩЕ ОСІБ, ЯКІ ПОВЕРНУЛИСЯ

3.1. ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПРОФІЛЬ

3,0 – середня кількість осіб у ДГ

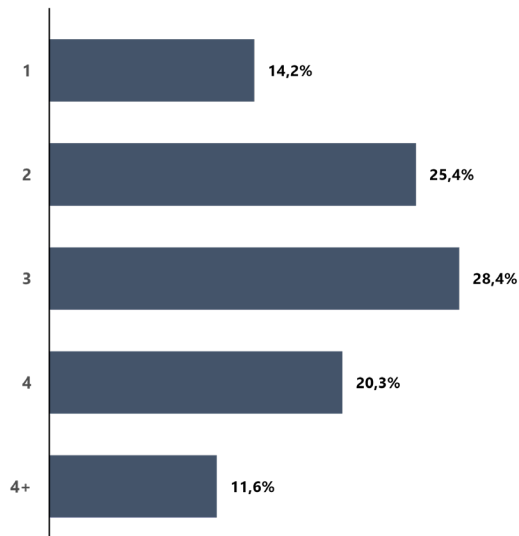
1,0 – середня кількість дітей

У період з червня по серпень значних коливань у розмірі домогосподарств або кількості дітей не спостерігалось. Домогосподарства осіб, які повернулися в Україну, й надалі мали менше дітей порівняно з біженцями (у середньому 1,0 проти 1,2), однак розмір домогосподарств був дещо більшим (3,0 проти 2,8). Що стосується частки домогосподарств з дітьми, серед осіб, які повернулися, відсоток таких був трохи меншим (66,7%) порівняно з відсотком серед біженців (69%). Це може означати, що бездітні домогосподарства більш схильні розглядати повернення в Україну.

Домогосподарства в Україні частіше зазнавали змін у своєму складі порівняно з домогосподарствами за кордоном, а саме: у серпні 6,5% українських домогосподарств повідомили про такі зміни на протигагу 3,8% домогосподарств за кордоном. У серпні спостерігалось помітне зростання відсотка членів домогосподарств, які поверталися в Україну, з 3,7% у липні до 7% у серпні. Однак частка тих, хто повертався за кордон, знизилася до 1,4% порівняно з 3,1% у липні. Так само відбулося суттєве зменшення внутрішніх переміщень: 16,6% респондентів повідомили про возз'єднання з кількома членами ДГ, які перемістилися у межах тієї ж країни у серпні, що на 7,5 відсоткових пункти менше порівняно з липнем. Натомість відсоток респондентів, які переміщалися з усім своїм домогосподарством, зріс з 29,4% у липні до 32,9% у серпні.

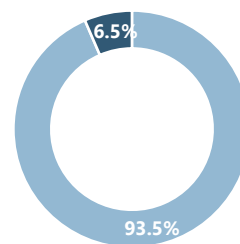
Розмір домогосподарств, які повернулися

Серпень 2023 (N=2 299)

Зміни складу домогосподарств, які повернулися

Серпень 2023 (N = 2 212) ■ Без змін ■ Склад змінився

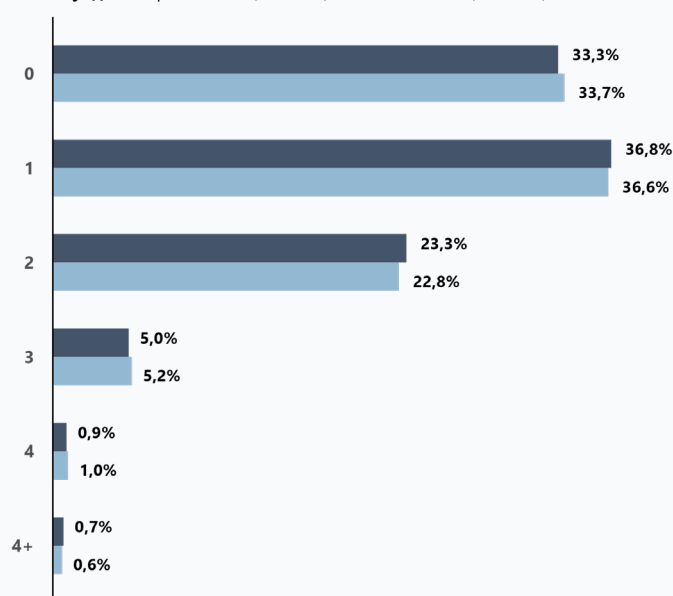
Причини змін складу домогосподарств, які повернулися

Раунд ■ Серпень 2023 (N=143) ■ Липень 2023 (N=163)

Кількість дітей у домогосподарствах, що повернулися

Раунд ■ Серпень 2023 (N=2 298) ■ Липень 2023 (N=2 161)

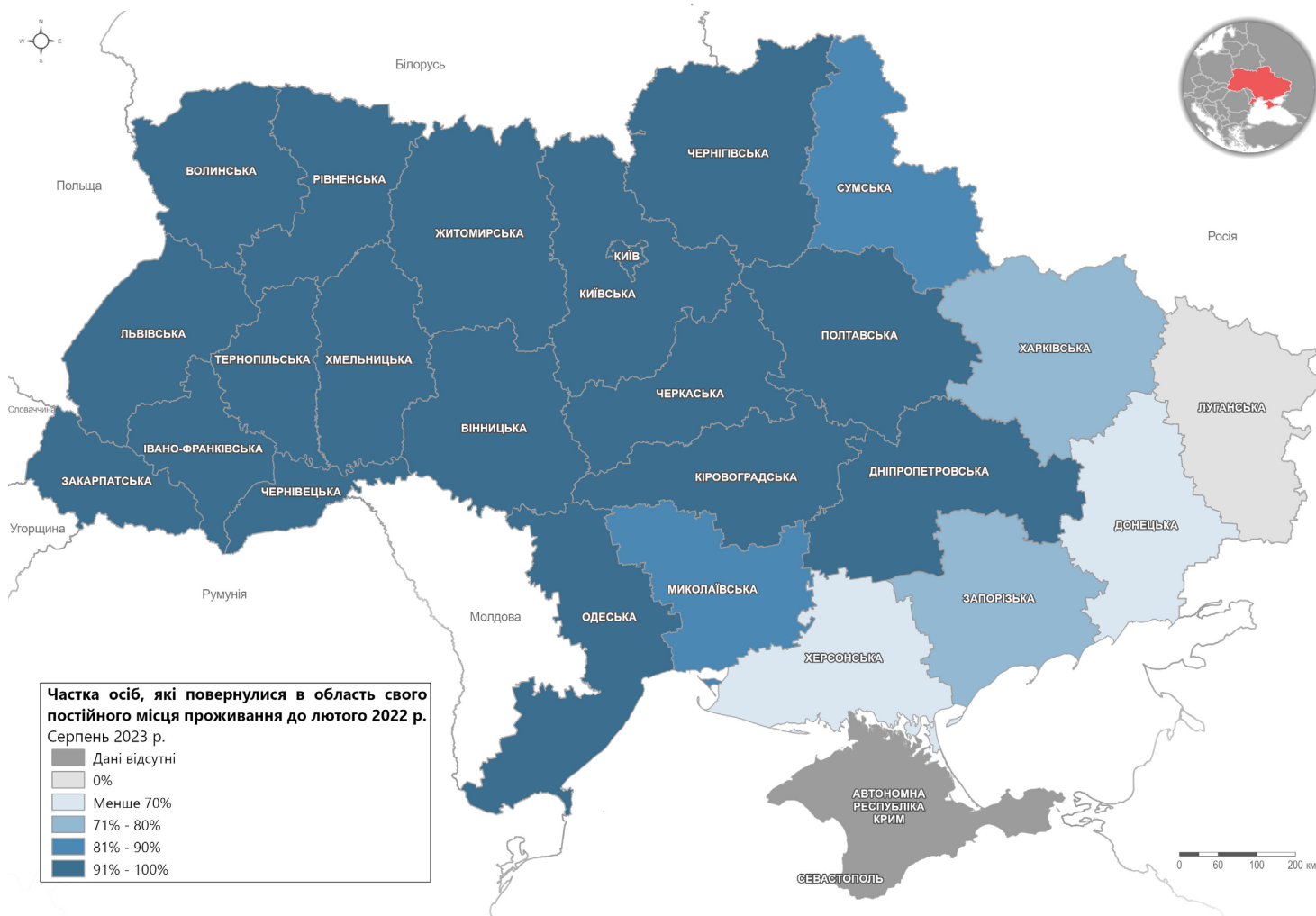
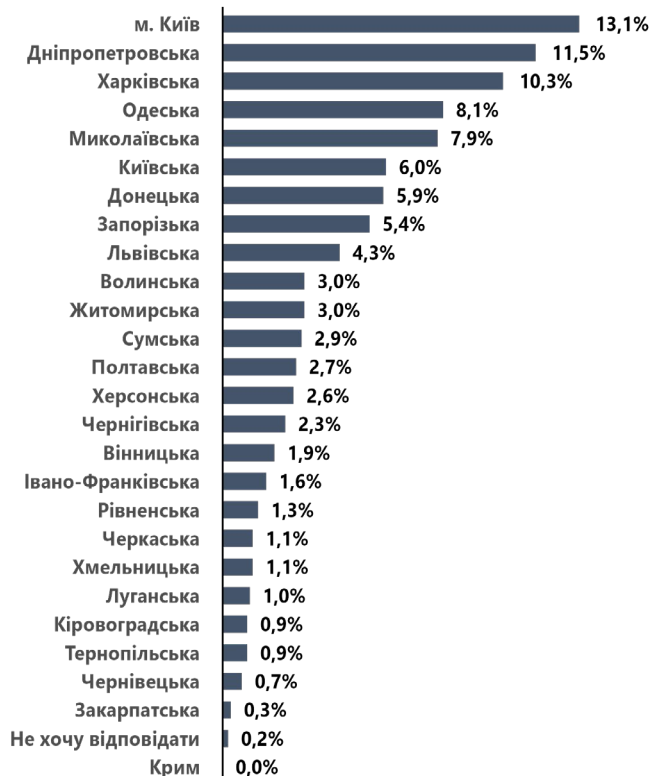
3.2. ГЕОГРАФІЧНИЙ РОЗПОДІЛ

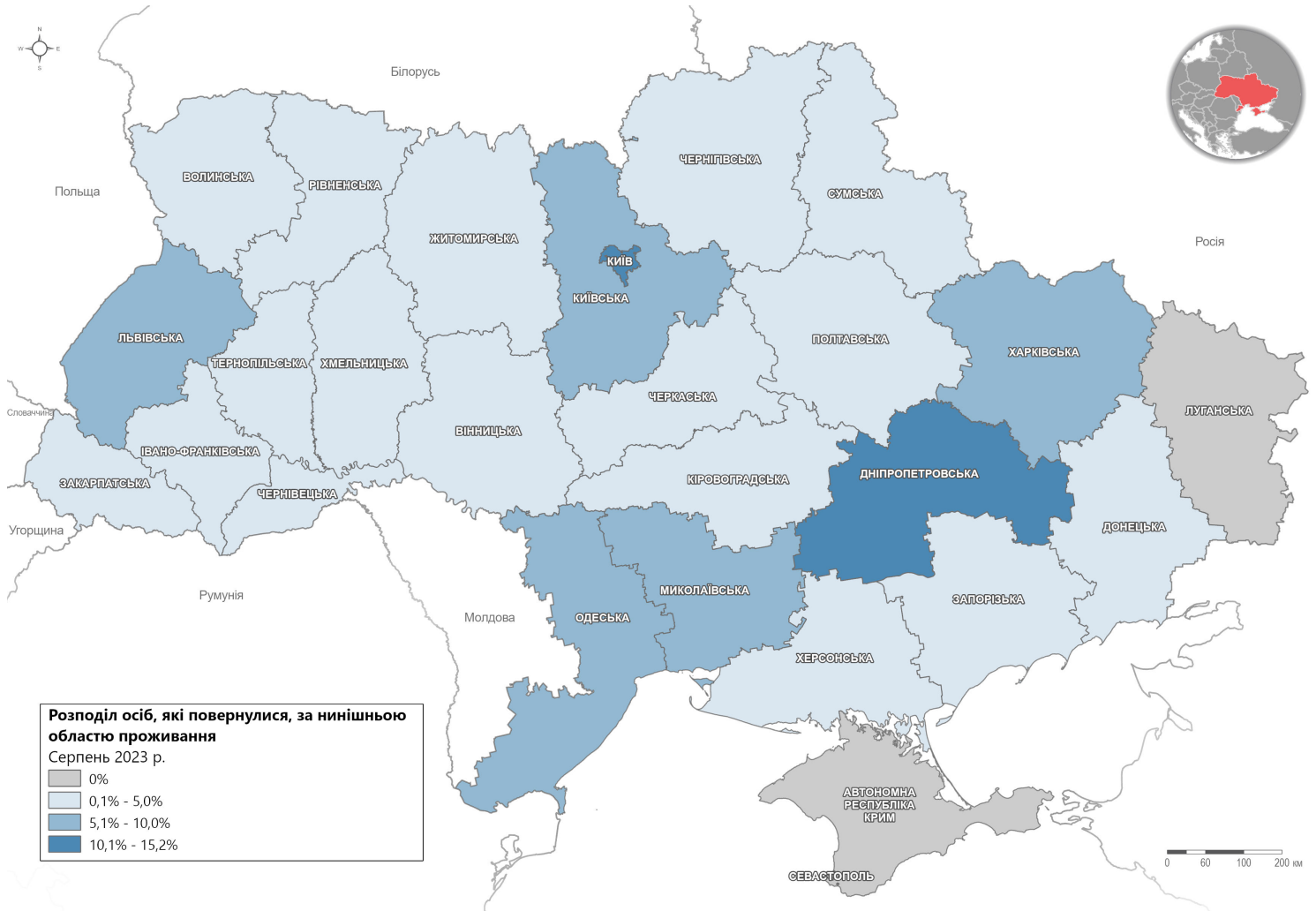
Протягом цього раунду опитування 41% учасників повернулися в Україну, тоді як 25,6% залишилися у Польщі, а 11,4% – у Німеччині. Загалом 22% осіб, які повернулися, проживали у Києві або навколишній Київській області. Дніпропетровська (12%), Одеська (9,4%) та Харківська (8,6%) області також прийняли велику кількість тих, хто повернувся. У цих 5 основних областях, які належать до найбільш густонаселених та економічно розвинених регіонів України, проживало 52% усіх людей, які повернулися.

Географічно на Півночі України спостерігався найбільший відсоток людей, які повернулися, що складав 30,2% станом на серпень. Далі був Схід країни з показником 26,7%. Хоча Східний регіон України посідає друге місце за рівнем повернень, найбільш суттєвою є частка тих, хто виїхав з цієї місцевості (34,1%). Слід зазначити, що лише 13,2% респондентів цього раунду проживали на Заході України до повномасштабного вторгнення, однак 17,6% опитаних обрали поселитися там після свого повернення. На Півдні та у Центрі країни було найменше осіб, які повернулися, а саме 16,7% та 8,9% відповідно. У Луганській області, повністю контрольованій російськими збройними силами, не було зафіксовано жодної особи, яка повернулася, а до повномасштабної війни проживала там.

Розподіл осіб, які повернулися, за областю нинішнього проживання

Серпень 2023 (N=2 299)

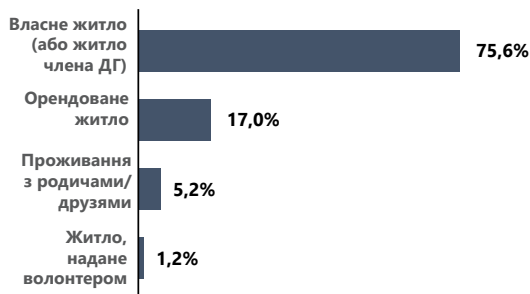

3.3. ЖИТЛО

Переважна більшість тих, хто повернулися, продовжували мешкати у власному житлі. Частка таких осіб була зафіксована на рівні 75,6% у серпні. Майже 17% тих, хто повернулися, стали винаймати житло в оренду після повернення в Україну, а 5,2% проживали зі своїми родичами або друзями. Серед респондентів, які зазначили, що мають власне житло, 93,9% сплачували лише за комунальні послуги, а 3,2% проживали безкоштовно. Серед тих, хто перебував у місцях тимчасового проживання або помешканні, наданому НУО, більшість не сплачувала за своє перебування. Загалом 74,9% домогосподарств, які повернулися, сплачували лише за комунальні послуги, і ця тенденція співпадає зі збільшенням кількості людей, які повертаються до своїх довоєнних домівок.

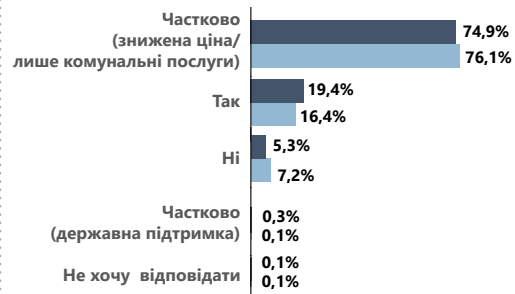
Житло осіб, які повернулися (топ 4)

Серпень 2023 (N= 2 299)

Орендна плата осіб, що повернулися

Раунд ■ Серпень 2023 (N= 2 299) ■ Липень (N= 2 161)

3.4. ЗАЙНЯТИСТЬ

У даному раунді як серед осіб, що повернулися, так і серед біженців зберігалися подібні до попереднього раунду тенденції зайнятості зі збільшенням частки осіб, які мали оплачувану роботу на повний день.

У серпні відсоток респондентів в Україні, які мали оплачувану роботу, зріс на майже 1 відсотковий пункт порівняно з липнем і сягнув половини усіх опитаних (50,5%). Що стосується інших видів оплачуваної діяльності, таких як позаштатна робота, віддалена робота або ведення власного бізнесу, загальний рівень зайнятості серед опитаних осіб, які повернулися, складав 4,2% у серпні. Частка осіб-опікунів для дитини дещо збільшилася з 10% до 10,4%. Частка інших видів зайнятості залишилася відносно незмінною. Зокрема, 23,6% респондентів у серпні повідомили про відсутність зайнятості, 8,3% опитаних

визначили себе пенсіонерами, а 1,7% – опікунами літніх членів сім'ї або людей з інвалідністю.

Понад 42% тих, хто повернувся в Україну, працювали як кваліфіковані працівники, що на 1 відсотковий пункт більше порівняно з попереднім періодом опитування. Працівники сфери обслуговування та продажу були другою найбільшою категорією працевлаштованих і складала 20,3% респондентів у цьому раунді дослідження. Частка менеджерів залишалася незмінною на рівні приблизно 12%, посідаючи третє місце у списку категорій працевлаштованих осіб. Станом на серпень оператори устаткування, машин та складальники (1,9%), кваліфіковані працівники сільського господарства, лісництва та рибальства (0,6%) та працівники Збройних Сил (0,3%) найрідше зустрічалися серед осіб, які повернулися.

Тип зайнятості осіб, які повернулися

Раунд ■ Серпень 2023 (N=2 299) ■ Липень 2023 (N=2 161)

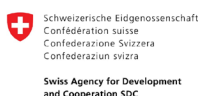
Поточна категорія професії осіб, які повернулися

Раунд ■ Серпень 2023 (N=1 192) ■ Липень 2023 (N=1 113)

Зайнятість, за макрорегіоном¹ (раунд 16, серпень 2023 р.)

ЗАЙНЯТИСТЬ	ПІВНІЧ	СХІД	ЗАХІД	ЦЕНТР	ПІВДЕНЬ
РОБОТА (ОПЛАЧУВАНА) У ПОТОЧНІЙ КРАЇНІ ПЕРЕБУВАННЯ	55,3%	53,3%	49,3%	42,2%	43,1%
ІНША ОПЛАЧУВАНА РОБОТА (ПОЗАШТАТНА, ВІДДАЛЕНА, ВЛАСНИЙ БІЗНЕС)	5,1%	2,7%	5,4%	4,9%	3,4%
НЕ ПРАЦЮЄ	18,1%	25,2%	23,5%	26,5%	29,2%
ДОГЛЯДАЄ ЗА ДИТИНОЮ	8,8%	8,8%	11,9%	12,3%	13,1%
ДОГЛЯДАЄ ЗА ЛІТНЬОЮ ЛЮДИНОЮ АБО ОСОБОЮ З ІНВАЛІДНІСТЮ	2,0%	1,0%	2,7%	2,5%	1,0%
ПЕНСІОНЕР(-КА)	8,5%	8,3%	5,9%	9,8%	9,4%
ІНШЕ/ НЕ ХОЧУ ВІДПОВІДАТИ	2,0%	0,7%	1,1%	2,0%	0,9%
РОЗМІР ВИБІРКИ	N=692	N=612	N=404	N=204	N=383

Shaping practices
Influencing policies
Impacting lives

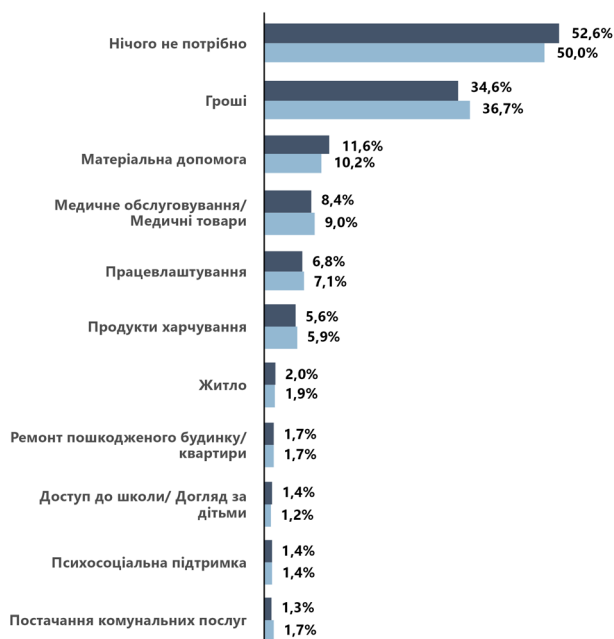
3.5. ПОТРЕБИ ТА ДОПОМОГА

Найбільш згадуваними нагальними потребами були готівкові кошти, матеріальна допомога, медичні товари або обслуговування, можливості працевлаштування та продукти харчування. Гроші були найчастіше вказаною потребою – 34,6% осіб, які повернулися, визначили цю потребу критичною. Порівняно з попереднім місяцем зміни в потребі у грошах та матеріальній допомозі були відчутними зі зниженням на 2,1 відсоткових пункти та збільшенням на 1,4 відсоткових пункти відповідно. Однак коливання в інших показниках були загалом незначними і не перевищували 1 відсоткового пункту.

У середньому 47,4% осіб, які повернулися, повідомили про наявність першочергових потреб. Цей відсоток дещо відрізнявся за макрорегіоном. На Півночі та Заході частка респондентів з нагальними потребами була нижче середнього рівня (43,8% та 44,3% відповідно). Водночас респонденти, які повернулися у Центр, на Південь та Схід країни, зазначили найвищі рівні незадоволених потреб, а саме 49,5%, 54,3% та 48,4% відповідно.

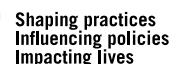
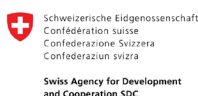
10 основних нагальних незадоволених потреб осіб, які повернулися

Раунд ■ Серпень 2023 (N=2 299) ■ Липень 2023 (N=2 160)

Нагальні потреби, за різними групами населення (раунд 16, серпень 2023 р.)

НАГАЛЬНІ ПОТРЕБИ	ДГ З ДІТЬМИ	ДГ З ЛЮДЬМИ З ІНВАЛІДНІСТЮ	ЛІТНІ ЛЮДИ ВІКОМ ВІД 65 РОКІВ	ДГ З ВАГІТНИМИ АБО ГОДУЮЧИМИ ЖІНКАМИ
ГРОШІ	35,4%	41,7%	41,0%	33,3%
МАТЕРІАЛЬНА ДОПОМОГА	13,1%	16,0%	14,0%	26,9%
МЕДИЧНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ/ МЕДИЧНІ ТОВАРИ	7,0%	17,8%	21,0%	7,7%
ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ	6,6%	6,6%	4,0%	3,8%
ПРОДУКТИ ХАРЧУВАННЯ	6,1%	9,1%	3,0%	10,3%
ЖИТЛО	2,1%	1,2%	0,0%	1,3%
ДОСТУП ДО ШКІЛ/ ДИТЯЧИХ САДКІВ	2,1%	1,8%	0,0%	2,6%
ВОЗЗ'ЄДНАННЯ З СІМ'ЄЮ	1,1%	0,6%	0,0%	0,0%
РЕМОНТ ПОШКОДЖЕНОГО БУДИНКУ/ КВАРТИРИ	1,1%	2,4%	4,0%	1,3%
ПСИХОСОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА	1,0%	0,9%	0,0%	0,0%
ПОСТАЧАННЯ КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ	1,0%	0,6%	1,0%	1,3%
ОСВІТА	0,8%	0,6%	0,0%	1,3%
ВІЗА/ ДОКУМЕНТИ	0,5%	0,9%	0,0%	1,3%
ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПОСЛУГИ	0,4%	0,0%	1,0%	0,0%
КОНСУЛЬТАЦІЯ ОФІЦІЙНИХ ПРЕДСТАВНИКІВ, ЮРИСТІВ	0,2%	0,0%	0,0%	1,3%
ТРАНСПОРТ	0,1%	0,6%	0,0%	0,0%
ВИВЧЕННЯ МОВИ	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%
ІНШЕ	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%
НЕ МОЖУ ЗВ'ЯЗАТИСЯ ЗІ СВОЄЮ СІМ'ЄЮ	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
РОЗМІР ВИБІРКИ	N=1 532	N=331	N=100	N=78

10 основних нагальних потреб, за макрорегіоном¹ (раунд 16, серпень 2023 р.)

10 ОСНОВНИХ НАГАЛЬНИХ ПОТРЕБ	ЦЕНТР	ПІВНІЧ	ЗАХІД	ПІВДЕНЬ	СХІД
ГРОШІ	38,2%	32,1%	31,9%	39,4%	35,0%
МАТЕРІАЛЬНА ДОПОМОГА	12,3%	10,0%	11,4%	13,3%	12,3%
ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ	11,3%	6,1%	6,4%	9,4%	4,7%
МЕДИЧНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ/ МЕДИЧНІ ТОВАРИ	7,4%	7,5%	8,7%	11,5%	7,8%
ПРОДУКТИ ХАРЧУВАННЯ	6,9%	5,9%	5,2%	5,5%	5,2%
ЖИТЛО	2,5%	2,0%	3,7%	1,3%	1,0%
ДОСТУП ДО ШКІЛ/ ДИТЯЧИХ САДКІВ	1,0%	0,6%	0,2%	1,3%	3,4%
ВОЗЗ'ЄДНАННЯ З СІМ'ЄЮ	1,0%	1,2%	2,0%	1,0%	0,5%
КОНСУЛЬТАЦІЯ ОФІЦІЙНИХ ПРЕДСТАВНИКІВ, ЮРИСТІВ	1,0%	0,4%	0,2%	0,0%	0,3%
ПСИХОСОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА	1,0%	1,4%	1,0%	1,8%	1,5%
РОЗМІР ВИБІРКИ	N=204	N=692	N=404	N=383	N=612

3.6. ІНТЕГРАЦІЯ

Дискримінація осіб, що повернулися, – було рідкісним явищем. У серпні лише 1% опитаних повідомив про випадки дискримінації їх особисто або інших членів їхнього домогосподарства. Якщо аналізувати більш детально, то 0,3% з усіх респондентів згадали про випадки дискримінації за ознакою мови. Інші 0,2% вказали, що стикнулися з дискримінацією за ознакою свого регіону походження. Лише 0,1% опитаних повідомили про дискримінацію через своє рішення виїхати з України, такий же відсоток осіб відчував дискримінацію внаслідок так званої втоми від біженців.

Дискримінація осіб, які повернулися

Раунд ■ Серпень 2023 (N=2 299) ■ Липень 2023 (N=2 161)

Причини дискримінації тих, хто повернувся, кількість осіб

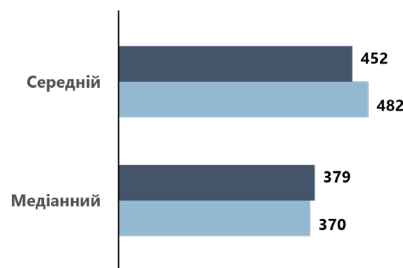
3.6.1. ДОХІД

Незначне збільшення доходів домогосподарств, які повернулися, спостерігалося у серпні, коли медіанний дохід складав 379 євро, а середній – 452 євро.

Домогосподарства на Півночі мали найвищі середній та медіанний доходи у розмірі 541 та 454 євро відповідно. Високі показники на Півночі країни можна пояснити тим, що 74,7% осіб, які повернулися у макрорегіон, наразі проживають у столиці та її області, при цьому 43,8% населення регіону становлять жителі Києва. На другому місці були Східний та Західний регіони, з медіанним доходом приблизно 380 євро на Заході та 350 – на Сході, і з середнім доходом у 457 євро на Заході та 410 – на Сході. Домогосподарства ж у Центральному та Південному регіонах зазначили найнижчі рівні доходів.

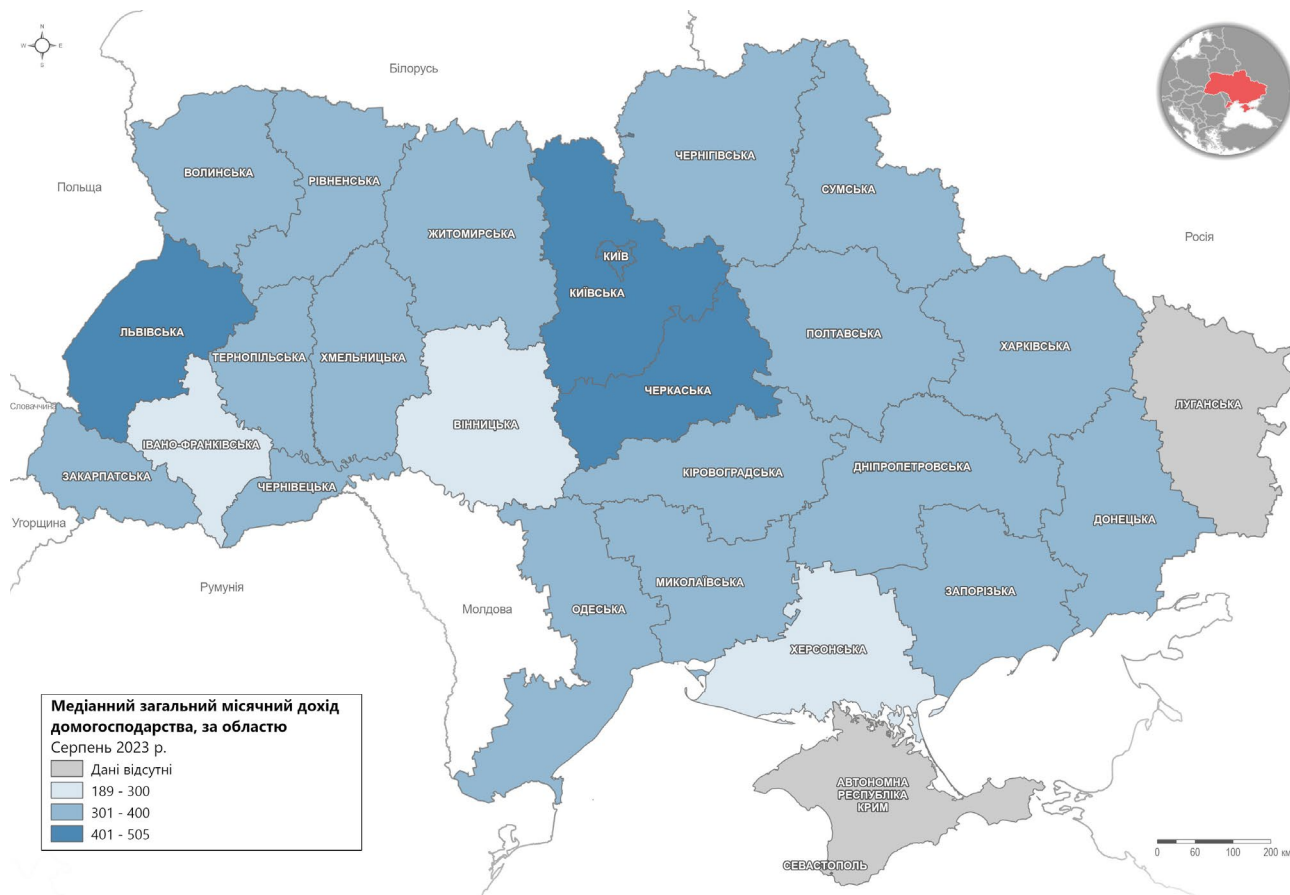
Щомісячний дохід домогосподарств, які повернулися, у євро

Раунд ■ Серпень 2023 (N=1 266) ■ Липень 2023 (N=1 120)

Щомісячний дохід домогосподарств, за макрорегіоном¹, у євро (раунд 16, серпень 2023 р.)

ЩОМІСЯЧНИЙ ДОХІД ДОМОГОСПОДАРСТВ	ПІВНІЧ	СХІД	ЗАХІД	ЦЕНТР	ПІВДЕНЬ
СЕРЕДНІЙ	541	410	457	387	384
МЕДІАННИЙ	454	353	379	353	328
РОЗМІР ВИБІРКИ	384	353	216	110	203

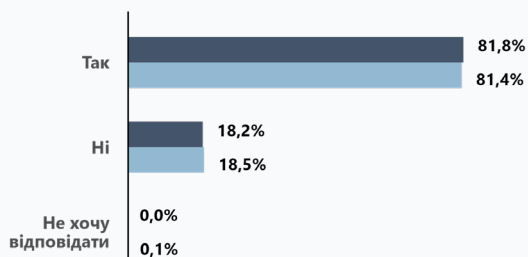

3.6.2. ДОКУМЕНТУВАННЯ

У серпні 81,8% тих, хто повернувся в Україну, проживали у своїх довоєнних населених пунктах. Водночас 18,2% опитаних повідомили, що оселилися в іншому місці, і фактично були внутрішньо переміщеними особами (ВПО). З цих ВПО 79,8% отримали довідку ВПО, а 19,7% – не мали її. У групі осіб без довідки ВПО значна частка опитаних (67,9%) зазначила відсутність потреби у ній, а 25,9% не зверталися із заявою на отримання цього документу. З тих, хто не звертався із запитом на набуття статусу ВПО, основними причинами цього називали непоінформованість щодо процедури подання заяви, плани потенційно повернутися за кордон та відсутність намірів залишатися у нинішньому місці перебування.

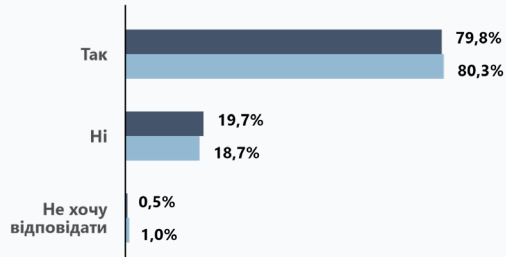
Особи, які повернулися та проживають у своєму довоєнному населеному пункті

Раунд ■ Серпень 2023 (N=2 297) ■ Липень 2023 (N=2 156)

Наявність довідки ВПО серед осіб, які повернулися в інше, ніж довоєнне місце проживання

Раунд ■ Серпень 2023 (N=411) ■ Липень 2023 (N=407)

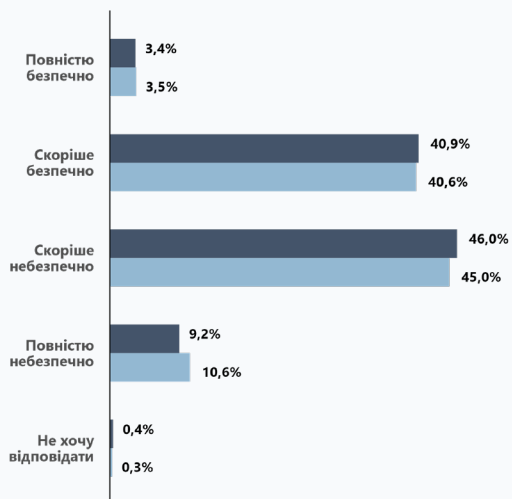

3.7. БЕЗПЕКА ТА ПОШКОДЖЕННЯ

У серпні загальна безпекова ситуація суттєво не відрізнялася від ситуації у липні. У цьому раунді 55,2% осіб повідомили, що почуваються скоріше небезпечно або повністю небезпечно у своєму нинішньому населеному пункті, що майже дорівнює показнику у попередньому раунді (55,6% у липні). Водночас ВПО вказали на погіршення безпекових умов у своєму довоєнному місці проживання. Загалом їхня негативна оцінка безпеки зростає на 4,1 відсоткових пункти у серпні, сягнувши 91,3%.

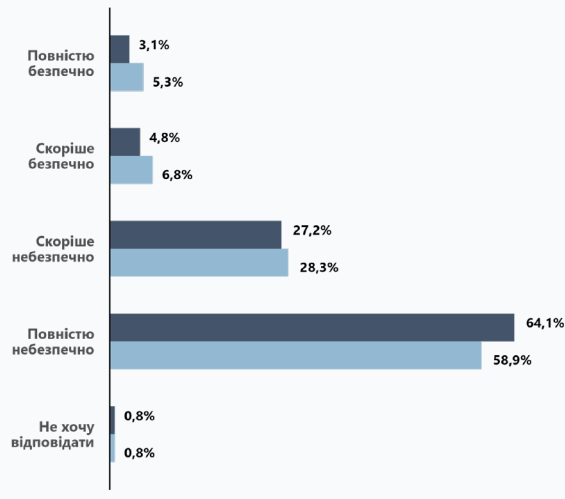
Сприйняття безпечності нинішнього місця проживання особами, які повернулися

Раунд ■ Серпень 2023 (N=2 296) ■ Липень 2023 (N=2 161)

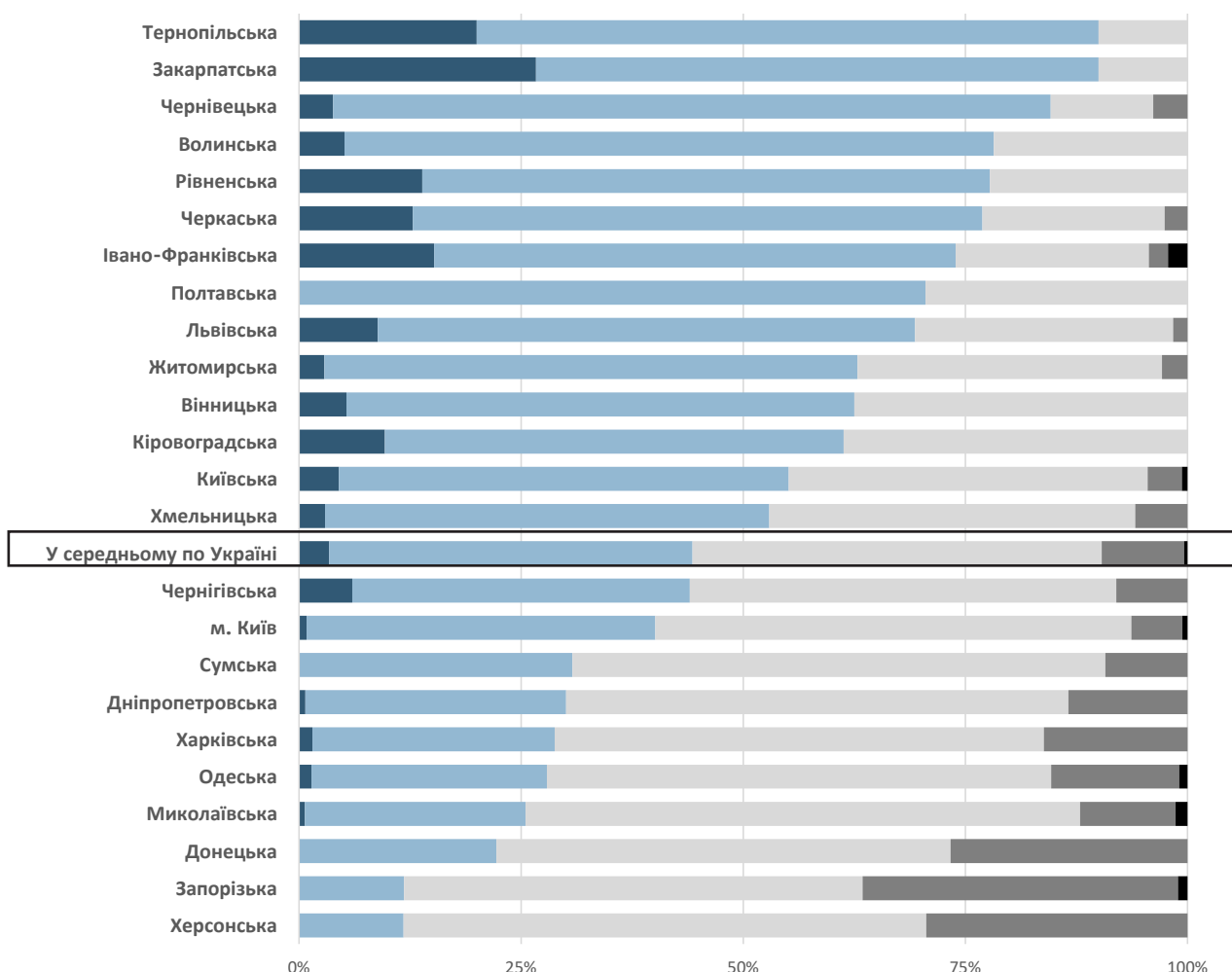
Сприйняття ВПО безпечності свого довоєнного місця проживання

Раунд ■ Серпень 2023 (N=357) ■ Липень 2023 (N=399)

Сприйняття безпечності нинішнього місця проживання особами, які повернулися – Серпень 2023

■ Повністю безпечно ■ Скоріше безпечно ■ Скоріше небезпечно ■ Повністю небезпечно ■ Не хочу відповідати

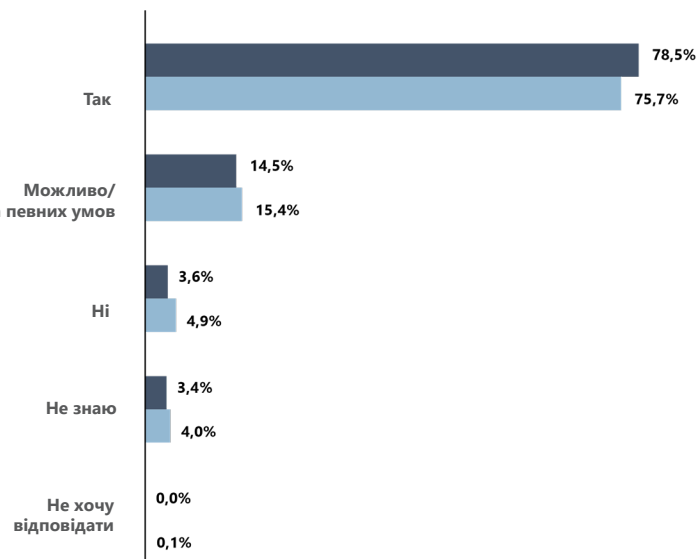
Сприйняття особами, які повернулися, безпекових ризиків у населеному пункті свого постійного проживання

Раунд ■ Серпень 2023 (N=2 299) ■ Липень 2023 (N=2 160)

Наміри осіб, які повернулися, залишатися у нинішньому місці проживання протягом наступних 3 місяців

Раунд ■ Серпень 2023 (N=2 299) ■ Липень 2023 (N=2 161)

3.8. НАМІРИ

Протягом наступних трьох місяців 78,5% тих, хто повернувся в Україну, планували залишатися у своєму нинішньому населеному пункті, що свідчить про незначне зростання на 2,8 відсоткових пункти порівняно з показниками у липні. Відсоток осіб без чітких планів на майбутнє дещо знизився з 15,4% до 14,5%. Незважаючи на невизначеність серед людей, які повернулися, значна частина респондентів все ж мала намір залишатися у місці свого нинішнього перебування, що підкреслює необхідність інтеграції таких людей у їхні громади.

КІНЦЕВІ ВИНОСКИ

- У контексті цього раунду опитування макрорегіон – це територіальна одиниця, що складається з кількох областей (регіонів). Для зручності сприйняття отриманих результатів було згруповано у макрорегіони наступним чином та у наступних пропорціях.

Північ: м. Київ (50,6%), Київська область (22,7%), Житомирська область (10,1%), Чернігівська область (7,2%), Сумська область (9,4%).

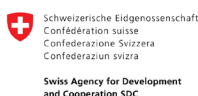
Південь: Одеська область (56,4%), Миколаївська область (38,9%), Херсонська область (4,4%), Автономна Республіка Крим (0,3%).

Схід: Дніпропетровська область (45,1%), Харківська область (32,4%), Запорізька область (15,2%), Донецька область (7,4%), Луганська область (0,0%).

Захід: Львівська область (30,7%), Волинська область (19,3%), Івано-Франківська область (11,4%), Рівненська область (8,9%), Закарпатська область (7,4%), Хмельницька область (8,4%), Тернопільська область (7,4%), Чернівецька область (6,4%).

Центр: Полтавська область (38,2%), Вінницька область (27,5%), Черкаська область (19,1%), Кіровоградська область (15,2%).

- ISCO-08: Міжнародна стандартна класифікація професій. Детальніше див. [тут](#).

Shaping practices
Influencing policies
Impacting lives